

■ Kardinal Bozanić na spomen-slavlju tragedije hrvatskoga naroda na Blajburškom polju

Ne dopustite da nas razjedinjuju oni kojima nije stalo do hrvatskoga boljitka

Mihael Sokol

Već od ranih jutarnjih sati 13. svibnja na Blajburško polje »slijevale« su se kolone hodočasnika pristiglih iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i iseljeničtva kako bi predvođeni predsjednikom Hrvatske biskupske konferencije zagrebačkim nadbiskupom kardinalom Josipom Bozanićem mislim slavljem spomenuli se 62. obljetnice tragedije brojnih Hrvata koji su se razoružani našli na Blajburškom polju kada su ih u svibnju 1945. godine u ruke partizanskih odreda predali pripadnici engleskoga vojnog zapovjedništva, a potom su ih partizani - i hrvatske vojnike, ali i civile - dijelom pobili na licu mjesta, dijelom mrcvarili na »križnim putovima« koji su uslijedili. Samim spomenom prisutni su se prisjetili i svih onih poginulih i preminulih na križnim putovima te drugim stratištima diljem domovine.

Kako to da 60 godina nakon stravičnoga zločina, bez obzira na to što još uvijek postoji dovoljan broj svjedoka i prikupljenih svjedočanstava, te bez obzira na to što je iz mnoštva činjenica vidljivo o čemu se radilo, nitko nije odgovarao? Kako to da su još uvijek nepoznata imena nalogodavaca i izvršitelja tih djela? Kako to da se još uvijek ne može, barem na načelnoj ako već ne i na konkretnoj razini, čuti jasna osuda svega što vapi zbog gaženja božanskih i ljudskih prava, a učinjeno je protiv hrvatskoga naroda? Zar mislimo da je moguće graditi zdravo hrvatsko i bilo koje društvo sa sviješću da se naraštaje naše djece i mladih hranilo i danas hrani neistinama?

Sama proslava sjećanja na tragediju Hrvata započela je na mjesnom groblju Unterloibach gdje je kardinal Bozanić zajedno sa svećenicima i okupljenim vjernicima kod grobnice hrvatskih žrtava molio za sve žrtve Bleiburga i križnih putova nakon čega se procesija s više tisuća vjernika uputila prema novouređenoj »crkvi na otvorenom« na Blajburškom polju. U procesiji su sudjelovali bratimi drevne bratovštine sv. Vincence iz Blata na Korčuli u starijim bratimskim odorama i limena

glazba iz Blata, te pripadnici Počasnoga blajburškog voda koji su pred spomenikom žrtvama, kojima se broja ni do danas ne zna, postavili upaljenu uskrсну svijeću i položili cvijeće.

Svečana komemoracija počela je polaganjem vijenaca predstavnika hrvatske vlasti i govorom potpredsjednika Sabora Darka Milinovića kod spomenika blajburškim žrtvama i žrtvama križnih putova, koji se u ime Hrvatskog sabora, pokrovitelja blajburške komemoracije, predsjed-

nika Republike i Vlade obratio okupljenom mnoštvu, dok je cvijeće u ime Vlade Republike Hrvatske položila ministrica pravosuđa Ana Lovrin.

Blagoslovljen novi liturgijski prostor na otvorenom

Euharistijsko slavlje s više desetaka svećenika iz domovinske i iseljene Crkve na otvorenome bogoslužnom prostoru Blajburškoga polja na kojem se nalazilo više od deset tisuća hodočasnika

NASTAVAK NA STR. 4

Ne dopustite nije stalo do

● »Komunistički vlastodršci ovu su dolinu učinili prisilnim polazištem na put smrti i krvoprolića«, poručio je kardinal Bozanić u homiliji na Blajburškom polju

Snimio: M. Sokol

Draga braćo i sestre!

1. Nakon naviještenoga evandela, na ovome mjestu prepunom povijesne memorije i vjerničkoga spomena, zahvalan Bogu za dar vjere, molim riječima psalma: »Pa da mi je i dolinom smrti proći zla se ne bojim, jer ti si [Bože] sa mnom« (Ps 23, 4).

Okupljeni smo u dolini koja danas plijeni svibanjskom ljepotom prirode. Lako je uroniti u zavodljivost te ljepote i promatrati je kao divan Božji dar. Ali, ova dolina zna da je ona jednoga svibnja za ispaćeni narod, o posebno za živote mnogih, postala neobičnom dolinom; da je postala dolinom smrti, zaustavljenih života, srušenih zemaljskih nadanja. Ova dolina zna zašto smo danas ovdje. Ova će dolina hrvatskomu narodu, na samo nama poznat način, trajno šaptati riječi koje su u njoj ostale, molitve koje su u njoj izgovarane, prenoseći nam kako okus ljubavi, tako i okus mržnje pred kojom se svaka ljepota grči u boli.

Gledajući nas ovako sabrane, netko, komu je ovo tek obična dolina i polje, mogao bi se zapitati: *Tko su ovi i odakle dođoše?* (usp. Otk 7, 13). Mi smo vjernici, okupani Jaganjčevom krvlju, oslobođeni njegovom pobjedom nad smrću, opečaćeni Kristovim križem. Kao vjernici i pred smrću ispovijedamo život, a pred tragedijom za koju ne postoje dovoljno snažne ljudske riječi u molitvu uranjamo svoje misli, u nju stavljamo svoja pitanja i nadanja, dok liturgijskim slavljem postajemo dionicima nebeske domovine.

Poštovanje nevinih žrtava je minimum

2. Odakle smo došli? Dodosmo iz svoje zemaljske domovine Hrvatske, iz Bosne i Hercegovine, iz raznih krajeva Europe i svijeta, sretni što na ovome polju danas mirno možemo reći da je iz hrvatskih žrtava krvavoga nasilja iznikao ponos i da su stvoreni preduvjeti da se ovim poljem prolomi istina o Bogu i čovjeku, istina koja ne smije biti predana u ruke ljudskim manipulacijama.

Došli smo ovamo onim istim putovima kojima su prije 62 godine, nakon završetka Drugoga svjetskog rata, kolone vojnika i civila tražile put koji bi ih poštediti od zatorne ruke jugoslavenskih i inih ratnih pobjednika. Na tome smo putu ponovno čuli glas žrtava koji se desetljećima nije smio čuti; u mislima smo nailazili na njih, susretali ih, premda do danas nisu obilježena mjesta njihovih stratišta, niti otkrivena imena izvršitelja djela nedostojnih ljudskoga imena. Iz šumara i jama, iz rovova i dvorišta dosiže nas šapat koji se nada da će biti dovoljno jak da ga mi čujemo i da ga glasno izgovorimo kao istinu koja je sposobna ponovno roditi život, dati smisao njihovu umiranju, stvoriti temelje za izgradnju društva u kojemu je najmanje što možemo učiniti poštovanje nevinih žrtava.

Sramotno izručenje u ruke krvnika

3. Da, braćo i sestre, ova je dolina gledala ispaćena lica i hrvatskih civila i hrvatskih vojnika, hrvatskih očeva i majki, sinova i kćeri; lica koja su bila uronjena u nadu i očekivanja da će im biti darovan prostor ljudskosti, put prema zakonitosti i životu koji se neće pomiješati s mržnjom, bezumnim osvećivanjem i ideološkim lažima. No, ova je dolina vidjela zaustavljenost

te nade, razočaranja, neizvjesnost i, konačno - zvjerstva.

Toga svibnja, godine 1945, ova se dolina silno proširila. Zbog ljudi koji nisu poštivali Boga ni čovjeka, Blajburško se polje izlilo i pretočilo u »križne putove«, u udarce, logore, tamnice, mučilišta i smrt koja je svoj zadah i strah širila stotinama kilometara, ali jednako tako, poput otrova, godinama bila stavljana u hranu odgoja novih naraštaja. Od trenutka kada ova dolina više nije smjela gledati lica, nego leđa i korake povratka, krvave tragove povratka u jugoslavensku tamnicu hrvatskoga naroda, i njezina se ljepota pretvorila u bol, u neizrecivu okrutnost i na kraju u bezimennost.

Prije 12 godina (1. svibnja 1995), u *Pismu Hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata*, napisali smo sljedeće: »...taj je svibanj - za razliku od drugih naroda kojima je vraćena sloboda i demokracija - dolaskom marksističkog totalitarnog sustava za nas značio nov početak zatvora, ubijanja nevinih ljudi. Mnogi su stradali samo zato što su katolici, što su katolički svećenici, redovnici i redovnice, što su katolički biskupi. Taj martirologiji optužba je krvnika, ali on je još više - slava Kristove Crkve.« Od trenutka kada je počinjeno sramotno izručenje razoružane hrvatske vojske i nevinih civila u ruke krvnika, upravo su zločinci zabranjivali svaki spomen na ovo mjesto i sve ono što je slijedilo poslije Bleiburga, nastojeći silom spriječiti istinu da progovori glasom žrtava.

Komunistički vlastodršci ovu su dolinu učinili prisilnim polazištem na put smrti i krvoprolića. Međutim, danas je ova dolina mjesto našega spomena i slavlja Boga koji je put, istina i život. Bog je taj koji je sve putove ljudske patnje preobrazio u Križni put svoga Sina; sve ljudske laži raskrinkao svojom istinom i u svaku tamu smrti unio zraku svjetla svoga života. To je ono što nikakvo nasilništvo ne može zaustaviti. Zato u nama kao vjernicima nasilje ne postoji, ali postoji vapaj za istinom.

Zašto smeta ljubav prema čovjeku, domovini, pogaženima i istini?

4. Nažalost, mnoga naša okupljanja - protkana poglavito molitvom i pročišćenjem spomena - ljudi koji su pripadali komunističkomu režimu, ili ostali zaslijepljeni njegovom propagandom, i koji ne žele biti oslobođeni istinom, promatraju još uvijek očima svoje ideologije. Prozivaju Katoličku Crkvu, njezine pastire i vjernike na sličan način na koji su to činili i u ono doba. Prozivat će, vjerujem, i moje današnje riječi, a ja u njih ne stavljam ništa osim ljubavi. A upravo to ih smeta: ljubav prema čovjeku, ljubav prema domovini, ljubav prema pogaženima i ljubav prema istini koja iz Boga izvire.

Danas sam među vama kao čovjek koji hodom želi počastiti mukotrpnim hodom ispunjen nadom prema slobodi; među vama sam kao vjernik koji je došao pohoditi jednu dolinu o kojoj su mnogi bili primorani šutjeti, da bi ušutkali istinu o svome zločinu; među vama sam - u poniznosti Božjega izabranja - kao pastir koji je došao ispovjediti vjeru i zajedno je s vama učvrstiti; među vama sam kao Hrvat koji je došao s ljubavlju promotriti zemaljsku tragediju svoga naroda i moliti za njegove žrtve, ali i za žrtve svih kojima je ova dolina u mislima, u sjećanjima i u životu ostavila spomen na neizrecivu ljudsku okrutnost. S puno pijeteta spominjem danas osobito pripadnike islamske vjeroispovijesti koji su dijelili patnju s kršćanskim vjernicima.

Zašto su poubijani nakon rata?

5. I dok tako govorim, netko bi mogao pomisliti da nas je na ovome mjestu skupila tragedija smrti. Netko bi mogao zaključiti da smo došli oplakivati neizbježnost ljudske drame nad koju se nadvila ljudska zloća. Ne, ovamo nas je i danas doveo Život i vjera u Život. Danas sam ovdje da s vama proslavim Vazam Gospodnji i molim svjetlo Duha Svetoga u kojemu se kao vjer-

da nas razjedinjuju oni kojima hrvatskoga boljitka

nici pitamo, što nam to Bog govori u iskustvima ratova, progonstava, u žrtvi nevinih ljudi, što nam to Bog kao narodu ima reći kada smo stavljeni pred kušnje neopisive boli. U kršćanstvu postoje polazišta i vrijednosti kojih se nikada ne smije zaboraviti. Jedna je od njih poštovanje tuđega života. Tu ne može biti razlike ni nacionalne, ni konfesionalne, ni svjetonazorske, ni stranačke. Temeljna jednakost u dostojanstvu svih ljudi proizlazi iz same naravi čovjeka, stvorena na sliku Božju. Upravo stoga je danas teško razumjeti zašto se još uvijek ne može dovoljno jasno čuti glas koji govori o tome da se ovdje nije poštovao život, da su, bez ikakva suda i dokaza krivnje, poubijani hrvatski vojnici i civili nakon rata. Ponavljam: nakon rata!

Prava pomirba mora nastati u ljudskoj unutarnjosti

6. Isus u današnjemu evanđelju govori o svome odlasku Ocu. Njegova osuda na smrt već je bila »napisana«. Dobro zna da učenike pogađaju njegove riječi i da im uznemiruju srce. Utješne riječi o miru vjerojatno su im zazvučile poput iluzije, baš onako kako ljudima našega vremena zvuče svetopisamske riječi koje obećaju sigurnost i spokoj u svijetu razdiranom nemirima. Mir o kojemu govori Isus jest mir koji razumije ljudski krik: *Bože moj, zašto si me ostavio?*, ali jednako tako zna da je samo u Bogu konačni dom u kojemu se krik očaja preobražava u mir srca.

»Neka se ne uzne-
miruje srce vaše i neka se ne straši.« Dajući svoj mir, Isus to govori jer zna da je granica dobra i zla u našem srcu te da prva i prava pomirba mora nastati u ljudskoj unutarnjosti; da se pomirba ne može uspostaviti nikakvim političkim dogovorima i sredstvima prisile, jer se u tom slučaju pretvara u još veću neistinu. Isusov mir nije mir koji daje svijet, nije kupljeni mir ili pak mir koji se želi nametnuti ratom. To nije mir koji se postiže gospodarskim blagostanjem, potrošačkim prividima, stavljanjem vlastite osobnosti u središte svijeta. Za nas kršćane Kristov mir je zahtjev. On ne pripada konačnomu spokoju mrtvih. Prvi dar uskrsnuloga Krista prestrašenim učenicima jest mir. Smireno

srce je čvrsto srce, ono se ne koleba i ne gubi pouzdanje u protivština; ne gubi se u očaju, niti obeshrabruje u trpljenjima. Otkriće Boga u vlastitu životu, radosni susret s njim, uranjanje u njegovu ljepotu, obraćanje Isusu Kristu koji je prepoznat kao Bog, razlozi su radosti i mira u ljudskome srcu.

Je li to komunistički antifašizam?

7. Kristov mir koji svijet ne može dati, mi vjernici živimo u zemaljskome domu. Znamo koliko je svakom čovjeku važno biti u okrilju ljubavi i topline doma. Nitko rado ne napušta ni dom ni domovinu, niti ih lako zaboravlja. Ljudi kojih se ovdje spominjemo ostavili su za sobom Hrvatsku i svoje domove; ni pošto laka srca. Zato, braćo i sestre, kako da se srce ne stegne nad nepravdom tvrdnjom koja kaže: da nisu bili krivi, ne bi bježali. Takvo poopćivanje uistinu vrijeđa. Zar i nakon svega onoga što se dogodilo poslije njihova izručenja jugoslavenskim komunističkim vlastima, netko još dvoji koliko je njihov strah bio opravdan? Jedan od najbližih Titovih suradnika u to vrijeme Milovan Đilas ovako je posvjedočio godine 1979: »Da budem iskren, mi nismo shvaćali zašto Britanci ove ljude nama vraćaju. Uglavnom su to bili obični seljaci. Oni nisu nikoga ubili. Njihov je jedini zločin bio strah od komuniz-

Zbog ljudi koji nisu poštivali Boga ni čovjeka, Blajburško se polje izlilo i pretočilo u »križne putove«, u udarce, logore, tamnice, mučilišta i smrt koja je svoj zadah i strah širila stotinama kilometara, ali jednako tako, poput otrova, godinama bila stavljana u hranu odgoja novih naraštaja.

ma. Oni (Englezi) učiniše nešto sasvim pogrešno kada su ove ljude prebacili preko granice, kao što smo i mi pogrešno učinili što smo ih sve poubijali« (vidi: Vlatko Pavletić, Tuđmanova doktrina i drugi članci, Zagreb 2007, str. 151). Pitam se: Je li to komunistički antifašizam?

I dok se tješimo riječima vjere, kao ljudi ne smijemo previdjeti nepravde koje su rađale nove nepravde. Koliko je samo, nakon Drugoga svjetskoga rata, domova upustošeno, razoreno, konfiscirano; koliko je ljudi obespravljeni i onemogućeni; koliko je bogatstva otuđeno i koliko siromaštva rođeno zbog gramzivosti nepravdnog komunističkog režima.

Spomen-slavlje
započelo je kod
grobnice hrvatskih
žrtava na mjesnom
grobљу u Unter-
loibachu

Nije u pitanju samo egzekucija, nego sve što je ona sa svojim posljedicama značila na društvenoj razini. Stvoren je novi poredak koji nikada neće zaslužiti odliku pravdnosti, ma koliko ga se pokušavalo prikazati da je bio stvoren »u ime naroda«. Blajburška je tragedija osiromašila cjelokupno hrvatsko društvo. Zbog događaja kojima je bila klica, stotine su tisuća Hrvata stjerane na margine; mnogi su kasnije bili prisiljeni na iseljništvo, obitelji koje su na bilo koji način bile povezane sa žrtvama tih događanja natjerane su na posvemašnju

to što još uvijek postoji dovoljan broj svjedoka i prikupljenih svjedočanstava, te bez obzira na to što je iz mnoštva činjenica vidljivo o čemu se radilo, nitko nije odgovarao? Kako to da su još uvijek nepoznata imena nalogodavaca i izvršitelja tih djela? Kako to da se još uvijek ne može, barem na načelnoj ako već ne i na konkretnoj razini, čuti jasna osuda svega što vapi zbog gaženja božanskih i ljudskih prava, a učinjeno je protiv hrvatskoga naroda? Zar mislimo da je moguće graditi zdravo hrvatsko i bilo koje društvo sa sviješću da se naraštaje naše djece i mladih hranilo i danas hrani neistinama? Kako to da nije napravljen popis žrtava i da nisu obilježena mjesta masovnih grobnica u kojima do danas neidentificirane leže kosti poz-

natih i nepoznatih ljudi?

Grozna je pomisao da su tolike godine zajedno s nama živjeli i žive ubojice; da su protkali sve pore svakodnevice te možda ni njihovi najbliži ne znaju istinu o njima i da su se prikazivali u najljepšem svjetlu boraca za slobodu. Molimo za njih, da im Bog dadne snagu obraćanja, priznanja i prihvaćanja slobode u istini. Ali kao vjernici, kao državljani suverene i nezavisne Hrvatske s pravom očekujemo da državne institucije učine ono što su zakonom dužne učiniti: da istraže ove zločine i obznane krivce za njih. Očekujemo da će se mjerodavne institucije države Hrvatske jasnije očitovati o komunističkome režimu i nedjelima koja je planirao i sustavno proizvodio te na temelju istine promicati one vrijednosti koje nisu sukladne s komunističkim krivotvorinama, kako u povijesnome tako i u svjetonazornome smislu. Očekujemo da će hrvatske vlasti i u vidu deklarirane proeuropske orijentacije poduzeti sve da se kod nas provede rezolucija Skupštine Europskog parlamenta broj 1481, od 25. siječnja 2006, o međunarodnoj osudi zločina totalitarnih komunističkih režima. Više sam puta pitao, pozivao mjerodavne da poduzmu korake u rasvjetljavanju istine, a taj poziv ponavljam i danas: zakonitim

i pravičnim putem tražite i poštuju istinu i o žrtvama i o krvnicima. Neka ne postoji nikakav politički razlog radi kojega bi istina ostala pokopana i odgurnuta s pozornice razvoja zdravoga hrvatskog društva. Zbog naše sadašnjosti i zdrave budućnosti, zbog naše odgovornosti prema mladim naraštajima potrebno je osnovati nadstranačku i nezavisnu državnu instituciju koja će znanstvenim metodama rasvijetliti istinu o žrtvama totalitarnih režima dvadesetoga stoljeća: fašizma, nacizma i komunizma. Prošlost je dio našega života i jasno pokazuje svoju snagu u sadašnjosti, a ono što se olako naziva poviješću u nas često pišu isti, ili sljedbenici onih koji su nevinom krvlju i stvorili te događaje. Zar nije odviše upadljivo da se neka povijesna istraživanja uopće ne čuju ili prešućuju?

Zajedništvo je moguće samo na istini

9. Posljednjih se mjeseci u nemiru nastalom zbog nerazjašnjenih činjenica i nepoštena odnosa prema učinjenom u prošlosti pojavila rasprava i o tzv. fojbama, o strašnim mjestima smrti, o jamama i stradanjima koja je za sobom ostavio fašizam i komunizam. Ni tu kao Crkva ne smijemo prešutjeti istinu, a istina je da su pripadnici totalitarnih režima stvorili te jezive podsjetnike neljudskosti. Kao Crkva danas govorimo da su takva mjesta nastala tamo gdje je iz života izguran Bog. Vrijeme rata, a još manje poraća, ne može biti nikakav izgovor. Tamo su i za vrijeme fašističkoga i za vrijeme komunističkoga terora stradavali svećenici, vjernici i vjernice, jer kršćanstvo ne može mirno suživjeti niti s jednom neljudskom vladavinom. U Hrvatskoj se olako stavlja znak jednakosti između antifašizma i komunizma, između opravdanih težnja i borbe za slobodu i bezbožne ideologije boljševičkih i velikosrpskih planova. Stoga ne čudi nas što se rasprava vodi između krivaca i njihovih sljedbenika s raznih strana, kako onih koji podržavaju partizanske zločine, tako i onih koji se ne žele odreći fašističkih težnja i osuditi svoje zločine.

NASTAVAK NA STR. 4

● Brojna izaslanstva položila su cvijeće i upalila svijeće kod spomen-obilježja na Blajburškom polju

NASTAVAK SA STR. 3

Dobro je znano koliko je dragocjeno djelovanje Katoličke Crkve na uspostavi zajedništva među narodima i kako se mi vjernici iz raznih naroda i država lako razumijemo i međusobno dijelimo bol koju je prouzročila nepromišljenost političara u prošlosti. Stalo nam je do očuvanja identiteta i integriteta vlastitih zemalja i do međusobnoga zajedništva i razumijevanja. Ono je pak moguće samo na istini. Katolička Crkva će i nadalje činiti sve što je u njezinoj moći da u našim životima istina progovori Božjom istinitošću kojoj je podvrgnut svaki čovjek.

Hrvatska javnost ima pravo znati cjelovitu istinu o Jasenovcu

10. Govorim kao katolički biskup koji može biti ponosan na djelovanje Crkve u najtežim vremenima totalitarizama. I nas su htjeli svrstati u ideologije protučovjštva; do današnjega dana optužuju nas da smo za nešto krivi, a Crkva je pokazala da ona ni pod fašizmom, ni pod nacizmom, ni pod komunizmom nije zastupala ideologije i da su katolici trpjeli i umirali od neljudskosti s raznim predznacima te da su ih bili puni zatvori, koncentracijski logori i masovne grobnice. To je potrebno znati i ne prihvaćati naivno klevete onih koji žele nametnuti krivnju Crkvi, da bi i danas provodili »svoju istinu«. Mi smo svakoga dana pozvani preispitivati svoju grešnost i kajati se za počinjene grijeh. U svakome liturgijskom slavlju ispovijedamo potrebu Božjega milosrđa u raznim oblicima pokajanja. Stoga je krajnji cinizam i besramno je Katoličku Crkvu svrstavati u promicatelja bilo kojega političkog sustava, a osobito stavljati je uz bok onih pod kojima je Crkva najviše trpjela, jer trpio je čovjek, bez obzira na vjeru, rasu, nacionalnost ili stalešku pripadnost.

Dok danas ovdje komemoriramo strašnu blajburšku tragediju s grozom mislim i na jasenovački ustaški logor. Smatram nužnim upravo ovdje reći da nam se zbog vjernosti Bogu i ljubavi prema Hrvatskoj ne smije zamagliti pogled ni pred čijim zločinom. U tom duhu ponavljam riječi blaženog Alojzija Stepinca koji je bez ikakve dvojznačnosti javno usred rata, 19. veljače 1943. godine, jasenovački logor nazvao »sramotnom ljugom«, a za ubojice u njemu izjavio da su »najveća nesreća Hrvatske«. Ali hrvatsko društvo zasluži svima dosežnu i koliko je više moguće cjelovitu istinu! Kao kršćanin i kao Hrvat bio bih nedostojan i jednoga i drugoga imena kada bih i u primisli nosio opravdavanje nečijega zločina. Ta zar netko uistinu misli da boli nevinih koje su prouzročili pripadnici hrvatskoga naroda nisu i moje boli? No, jednako tako bio bih nedostojan čovječstva kad ne bih prokazivao laž i nepravdu nanesenu hrvatskomu narodu.

Iz poštovanja prema svim žrtvama, kada je i Jasenovac u pitanju, potrebno je istini dopustiti da progovori u svojoj istinitosti. Zato mi je drago što se posljednjih godina učinio pomak u stavovima koji ublažavaju propagandnu zaglušnost pristranosti i povijesne neko-

Ne dopustite da nas razjedinjuju oni kojima nije stalo do hrvatskoga boljitka

● Na Blajburškom polju okupilo se desetak tisuća Hrvata iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine i dijaspor

reknosti. Hrvatska javnost ima pravo znati istinu o Jasenovcu za vrijeme Drugoga svjetskoga rata kao i nakon što je prestao biti ustaškim logorom. Žurno valja istražiti koliko je ljudi stradalo na tom strašnom gubilištu i mjestu nečovječnosti kako bi se znalo njegovati osjetljivost za patnju koju su prouzročili mrzitelji čovjeka.

Gdje god se nalazili, mi kršćanski vjernici ne okupljamo se da bismo zajedno mrzili, nego pronalazili snagu za zajedništvo u Ljubavi. Zato još jedanput navodim riječi iz pisma hrvatskih biskupa: »U čežnji za Božjim opraštenjem i mi ljudi uzajamno opraštamo jedni drugima. Ono što pohranjujemo u svojoj povijesnoj memoriji nisu nepodmireni računi koji rađaju namisli osve-

pogled na površnosti ljudskih presudbi.

Kristova istina nas oslobađa. Danas ovdje molimo za svjetlo istine da mogemo jasnije spoznati plodove ideologija zla dvadesetoga stoljeća: fašizma, nacizma i komunizma. Ovdje smo braćo i sestre, jer želimo svojom molitvom i euharistijskim zajedništvom ponovno zaliti klice Božjega kraljevstva, utemeljenoga na ljubavi, a ne na sili i mržnji. Uzdamo se u Boga, u onoga koji posvećuje u istini, molimo ga da nam udijeli uvijek jasnije kriterije te istine, a to je na prvome mjestu ljubav. Za svakoga čovjeka vrijedi da će, ako traži istinu, pronaći Boga.

Kao vjernici u ovu dolinu donosimo baš ono čega je ovdje nedostajalo u svibanjskim danima godi-

domovinske i iseljene Hrvatske, a svatko tko može pridonijeti istini o blajburškoj tragediji neka to čini u kršćanskom duhu poniznosti i sebedarja.

Crkva oplakuje žrtve i krvnike

12. Ovdje smo gdje je odmah nakon Drugoga svjetskoga rata u srcu Europe na najgrublji način pogaženo dostojanstvo čovjeka, da zahvalimo za žrtve onih čija su tijela doduše prekrivena, ali istina koja ne može ostati pokrivenom i dalje vodi u život, glasnije, vjerodostojnije, s pouzdanjem u vječni život svih koji u Krista vjeruju. Jer povijest je za nas kršćane u svjetlu Božje sveprisutnosti *memoria futuri* - spomen budućega. U toj vjeri koja ljubavlju pobjeđuje smrt, naše pokojne vidimo u gradu koji opisuje Knjiga Otkrivenja, u gradu kojemu »ne treba ni sunca ni mjeseca da mu svijetle. Ta Slava ga Božja obasjala, i svjetiljka mu Jaganjac!... Ali u nj neće unići ništa nečisto i nijedan koji čini gadost i laž, nego samo oni koji su zapisani u Jaganjčevoj knjizi života« (Otk 21, 23. 27).

»Crkva oplakuje žrtve, Crkva oplakuje krvnike. Ona se bori protiv grijeha i vrši službu pomirenja s Bogom i među ljudima. U vjeri i poniznosti liječi rane duše i tijela te tako otvara čovječniju budućnost pojedincima i narodima. Crkva vjeruje u uskrsnuće tijela i život vječni te konačni sud o stradanjima i krivnjama prepušta Bogu koji je puna istina, savršena pravda i beskrajna ljubav« (Pismo Hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata, 1. svibnja 1995).

Bože, učini da Blajburško polje bude dovoljno široko za sve koji tuđu patnju osjećaju kao svoju vlastitu; da bude dovoljno plodno, da iz njega ne niče mržnja, nego stabla ljubavi i mira.

Blažena Djevica Marija, Majka boli i nade; blaženi Alojzije Stepinac, mučenik i branitelj istine, svi sveti mučenici hrvatskoga naroda neka nas zagovaraju kod Boga i pomognu živjeti evanđelje Božje ljubavi.

A ti nam, sveti, silni i besmrtni Bože, podari blagost i mir. Amen. ■

Zbog naše sadašnjosti i zdrave budućnosti, zbog naše odgovornosti prema mladim naraštajima potrebno je osnovati nadstranačku i nezavisnu državnu instituciju koja će znanstvenim metodama rasvijetliti istinu o žrtvama totalitarističkih režima dvadesetoga stoljeća: fašizma, nacizma i komunizma. Prošlost je dio našega života i jasno pokazuje svoju snagu u sadašnjosti, a ono što se olako naziva poviješću u nas često pišu isti, ili sljedbenici onih koji su nevinom krolju i stvorili te događaje.

te. Pamtimo zlo koje se dogodilo, a nije se smjelo dogoditi. Učimo kako ne ponavljati grijeh i kako ustrajati u dobroj odluci. Ne sadržaju našega povijesnog pamćenja pripada i sve ono što su činili ljudi Crkve kada su osuđivali zločine te svesrdno zaštićivali i pomagali ugrožene u vrijeme dok je bjesnio Drugi svjetski rat. Ta kršćanska odlučnost i požrtvovnost, posebno katoličkih biskupa u Hrvatskoj, nadahnule je i poticaj današnjem naraštaju (Pismo Hrvatske biskupske konferencije o pedesetoj obljetnici završetka Drugoga svjetskog rata, 1. svibnja 1995).

Zahvalnost za očuvan spomen na nevine poratne žrtve

11. Isus nam je ostavio riječi upućene nebeskomu Ocu: »Posveti ih u istini.« Te riječi pripadaju nama vjernicima i obvezuju nas, ponajprije nas. Time je naznačena bit kršćanstva. Ljubav omogućuje da izađemo iz sebe, da bi se pogled usmjerio prema Bogu, da bi se slušala njegova Riječ, a ne vlastiti ciljevi, ne dopuštajući da nas neposrednost želja i htijenja odvede od istine i zamagli

ne 1945, a to je mir. Moleći za sve žrtve, pogled nam je uprt u križ, a odsada će taj znak jasnije obilježavati ovu dolinu. Mjera naše istine je Kristov križ. On je zakrtilo sva vremena i sve ljudske drame. Križ je nekima ludost, nekima sablazan, a nama koji smo dionici Kristova otajstva, spasenje i kompas.

Ovim se poljem ne može jednostavno proći, mirno i ravnodušno. Dok će možda i dalje ostati neodgovoreno pitanje u boli: *Gdje je bio Bog kada se sve to događalo?*, kršćani će na ovome prostoru promatrati oltar i križ, znak našega spasenja. Zato zahvaljujem svima koji su do danas i u teškim vremenima, kada je samo pojavljivanje na ovome polju bilo opasno za život, sačuvali spomen na nevine poratne žrtve. Zahvaljujem svima koji su omogućili izgradnju ovoga prostora i koji, u suradnji s mjerodavnim austrijskim institucijama, nastoje oko cjelovitoga rješenja ovoga spomen-prostora.

Pozivam također na jedinstvo. Ne dopustite da nas kao narodno i crkveno tkivo razjedinjuju oni kojima nije stalo do hrvatskoga boljitka, sloge i dobra. Pozivam na jedinstvo

prvi je put predslavio kardinal Bozanić. Istaknuvši da prvi put predsjedava ovom liturgijskom slavlju, kojemu su uz predstavnike hrvatske državne vlasti nazočili i predstavnici Hrvata iz Bosne i Hercegovine te predstavnici islamskih vjernika čije se vjersko obilježje, polumjesec i zvijezda, uz križ nalazi i na spomeniku blajburškim žrtvama i žrtvama križnih putova, i nakon otpjevanje hrvatske himne, kardinal Bozanić pozvao je nazočne da se na trenutak zaustave u molitvi za sve žrtve što ih je hrvatski narod podnio kroz povijest.

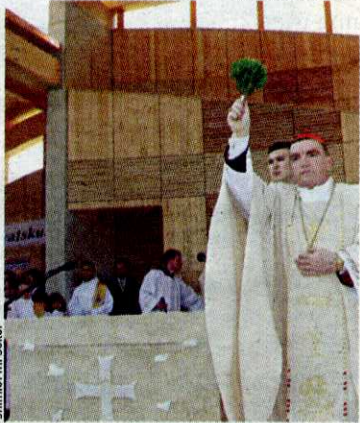
U tijeku euharistijskoga slavlja kardinal je blagoslovio novosagrađeni liturgijski prostor na otvorenom, novi ambon i novi oltar. Za izradu nove natkrivene bine Počasni blajburški vod, koji se već desetljećima brine o blajburškom spomen-području, odlučio se nakon što je pretpostojne zime snijeg uništio dotadašnju privremenu montažnu pozornicu. Nova građevina dugoročno je rješenje, a sastavljena je od tri funkcionalna dijela. U sklopu liturgijskoga prostora izgrađena je i sakristija, a lijevo od oltara napravljen je prostor za zbor, dok je sa zapadne strane, odmah uz spomen-obilježje žrtvama, smještena govornica predviđena za održavanje komemoracije. Autor oltara i ambona poznati je akademski kipar Kuzma Kovačić, a izrađen je u kamenoklesarskoj radionici »Rez« na zagrebačkom Mirogoju. Na zemljištu oko liturgijskog prostora, koje je kupila Hrvatska vlada, planira se i uređenje hrvatskoga vojnog groblja na koje će biti preneseni svi posmrtni ostaci i spomenici s obližnjih groblja.

Misno slavlje obogaćeno je sudjelovanjem oratorijskoga zbora mostarske katedrale i komornoga gudačkog orkestra iz Mostara pod ravnanjem mo. Dragana Filipovića i uz glazbenu pratnju prof. Mirjane Pavlović, a uz kardinala Bozanića suslavili su generalni tajnik HBK mons. Vjekoslav Huzjak i ravnatelj inozemne pastve Ante Kutleša zajedno sa sedamdesetak svećenika.

Kardinalu zlatna medalja Počasnoga blajburškog voda

Nakon završetka misnoga slavlja komemorativni skup nastavljen je kod spomen-obilježja na Blajburškom polju, a molitvu za sve poginule pripadnike islamske vjeroispovijesti na Blajburgu predvodio je imam u Gunji Idriz Bešić, dok su brojna izaslanstva institucija i udruga položila cvijeće i zapalila svijeće kod spomen-obilježja. Ovom prilikom predstavnici Počasnoga blajburškog voda kardinalu su uručili plaketu i zlatnu medalju kao trajni spomen i zahvalnost za slavljenje spomena na 62. obljetnicu pogibije Hrvata na Bleiburgu.

Mihael Sokol

● Autor oltara i ambona poznati je akademski kipar Kuzma Kovačić, a zajedno s cijelim liturgijskim prostorom na otvorenom blagoslovio ih je kardinal Bozanić